

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1871/2016
30.05.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Миломира Николића, председника већа, Слађане Накић-Момировић и Марине Говедарица, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и „ВВ“ из ..., које заступа Дијана Арсенов, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 786/2016 од 08.06.2016. године, у седници већа одржаној дана 30.05.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 786/2016 од 08.06.2016. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 400/12 од 16.11.2015. године одбијен је тужбени захтев, којим је захтевано да се обавезе тужена да тужиоцима на име накнаде материјалне штете исплати 13.502.291,00 евра са каматом обрачунатом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке почев од 06.04.2006. године, као дана подношења тужбе до 25.12.2012. године, а од наведеног датума до исплате са каматом по стопи која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе коју примењује Европска централна банка на главне операције за рефинансирање увећане за 8 процентних поена, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Истом пресудом одбијен је тужбени захтев којим је захтевано да се обавезе тужена да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 81.220.000,00 динара са законском затезном каматом од дана доношења пресуде па до исплате и захтев за накнаду трошкова поступка у износу до 2.525.760,00 динара. Обавезани су тужиоци да туженој накнаде трошкове спора у износу од 45.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 786/2016 од 08.06.2016. године одбијена је жалба тужилаца и потврђена наведена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену благовремено су изјавили ревизију тужиоци због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...55/14), који се у овој парници примењује на основу члана 506. став 2. истог закона и налази да ревизија није основана.

У спроведеном поступку нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац АА је мањински акционар и генерални директор ликвидиране „ГГ“ ... и власник са 50% удела у предузећу „ВВ“ овде тужиоца трећег реда, док је тужилца ББ такође власник са 50% удела у истом предузећу. Тужилац „ВВ“ је био највећи појединачни акционар ликвидиране „ГГ“ ... и њен правни следбеник, сагласно решењу Трговинског суда у Београду VII L бр. 492/1 од 29.12.2004. године. Гувернер Народне банке Југославије је донео решење Г 2570 дана 23.08.2001. године о одузимању дозволе за рад „ГГ“ ... и решење Г 2571 од 23.08.2001. године о ликвидацији исте банке. У време доношења ових решења „ГГ“ је била у поступку докапитализације имовине, објављивањем седме емисије акција, коју је одобрила Савезна комисија за хартије од вредности и финансијско тржиште, ради обезбеђења новчаног дела акцијског капитала у износу од 5.000.000,00 USA долара. На основу наведених решења гувернера НБЈ Привредни суд у Београду је донео решење III L бр. 492/01 дана 24.08.2001. године, којим је отворио поступак ликвидације над „ГГ“ ... и одредио ликвидационог управника банци. Пресудом Савезног суда УС бр. 905/2001 од 20.11.2001. године уважена је тужба ликвидационог дужника „ГГ“ ... и поништено решење НБЈ Г 2571 од 23.08.2001. године о ликвидацији банке, а пресудом Савезног суда УС бр. 906/2001 од 20.11.2001. године поништено је решење НБЈ Г бр. 2570 од 23.08.2001. године о одузимању дозволе за рад ГГ. Даном 13.12.2001. године гувернер НБЈ је донео одлуку Г 430 о поновном одузимању дозволе за рад истој банци, као и решење Г 4431 истог дана о ликвидацији те банке. Решењем Привредног суда III L бр. 492/01 од 17.12.2001. године обустављен је поступак ликвидације ГГ ..., отворен на основу решења НБЈ о одузимању дозволе и отварању поступка ликвидације ГГ од 23.08.2001. године, а решењем истог суда под истим бројем од 17.12.2001. године отворен је поступак ликвидације над ГГ ... на основу нових решења НБЈ о ликвидацији исте банке и одузимању дозволе за рад од 13.12.2001. године.

Такође је утврђено да је у току ликвидационог поступка исти ликвидациони управник затражио сагласност ликвидационог већа за попис и формирање пописних комисија за попис динарских и девизних средстава у благајни хартија од вредности, потраживања банке, материјалних и нематеријалних улагања, основних средстава и ситног инвентара банке и потраживања банке по основу кредита, а сваког месеца је састављао и подносио одобрење ликвидационом већу о предрачуну трошкова ликвидационог поступка. Ликвидациони управник је 11.12.2001. године известио председника ликвидационог већа о резултатима рада прописаних комисија у циљу израде почетног ликвидационог биланса и старао се о окончању започетих послова ликвидационих дужника. У завршном извештају од 29.12.2004. године ликвидациони управник је предложио закључење ликвидационог поступка. Решењем Трговинског суда у Београду VII L бр. 492/01 од 29.12.2004. године

закључен је поступак ликвидације над ГГ ... и сва средства, права и обавезе ове банке у ликвидацији пренета су на предузеће „ВВ“ јер су се сви оснивачи тако споразумели. Против решења о закључењу поступка ликвидације није изјављена жалба. Решењем Трговинског суда од 20.04.2005. године наложено је НБС да угаси текући рачун ГГ, а ликвидациони управник је разрешен дужности услед закључења ликвидационог поступка.

На утврђено чињенично стање правилно је побијаном пресудом примењено материјално право и то одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима одбијањем тужбеног захтева тужилаца за накнаду материјалне и нематеријалне штете. Наводи ревизије о погрешној примени материјалног права нису основани.

Тужиоци су у току поступка истицали да је ГГ ликвидирана услед неправилног и незаконитог рада Народне банке Југославије, Трговинског суда и Савезног суда и да су ликвидацијом банке претрпели материјалну и нематеријалну штету. Указано је да су одлуке гувернера НБЈ о одузимању дозволе за рад и ликвидацији банке од 23.08.2001. године погрешно донете у току поступка докапитализације банке, (вршене по одобрењу Савезне комисије за хартије од вредности и финансијско тржиште), да је након поништаја наведених одлука гувернера од стране Савезног суда 20.11.2001. године престао основ за спровођење ликвидације и да је у даљем току поступка привредни суд поступао незаконито, јер је уместо враћања у пређашње стање наставио ликвидациони поступак по новим одлукама гувернера са истим ликвидационим управником, без достављања одлука ликвидационом дужнику, ускраћујући му право на улагање правних лекова и окончањем поступка ликвидације банке по поништеним одлукама гувернера од 23.08.2001. године. Такође је указано да је ГГ покренула управни спор пред Савезним судом против наведених одлука гувернера од 13.12.2001. године али да је супротно претходном поступању Савезни суд уместо да сам реши ствар пресудом одбио тужбу банке.

Према члану 172. став 1. Закона о облигационим односима правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Претпоставка ове одговорности је да је штета проузрокована грађанима или правним лицима, да је причињена од стране државног органа или организације која врши јавна овлашћења, да постоји узрочна веза између вршења дужности службеног лица и проузроковане штете и да је штета наступила због незаконитог или неправилног рада државног органа. Незаконит рад се манифестује као поступање противно закону, другом пропису или општем акту или пропуштање њихове примене или као радња противна обичајима и правилима норме, док неправилан рад представља радње које нису у складу са општим нормама у вршењу службе, или делатности, којим је неке причињена штета. За штету по овом основу држава одговара по правилима о објективној одговорности.

Одредбама члана 21. став 1. и 4. Закона о санацији, стечају и ликвидацији банака („Службени лист СФРЈ“ бр. 84/89...“Сл. лист СРЈ“ бр. 44/99), важећег у време вођења спорног ликвидационог поступка било је прописано да решење о ликвидацији банке гувернер НБЈ доноси на основу одлуке о престанку рада банке, као и на основу коначног решења гувернера НБЈ о одузимању дозволе за рад

банци, и да је надлежни суд дужан да у року од 3 дана од дана пријема решења о ликвидацији банке донесе решење о отварању поступка ликвидације над банком. Поступајући по цитираној законској обавези Привредни суд у Београду је покренуо ликвидациони поступак над ГГ као овлашћени орган у складу са одредбама члана 156. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Службени лист СФРЈ“, бр. 84/89...“Сл. лист СРЈ“ бр. 28/96), а ликвидационо веће и ликвидациони управник су спровели и окончали поступак сагласно члану 157. став 1, 60. став 1. и 2., 61, 62, 64 и 138. и 149. истог закона.

Након поништаја решења од 23.08.2001. године гувернер НБЈ је сходно члану 61. Закона о управним споровима („Службени лист СРФЈ“ 46/96) био у обавези да најкасније у року од 30 дана од дана достављања пресуде донесе други управни акт. Према одредбама члана 157. став 1. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији одредбе овог закона које се односе на стечајни поступак сходно се примењују и на поступак ликвидације, ако овим законом није друкчије одређено а према члану 91. став 2. истог закона ако је решење о отварању стечајног поступка по жалби укинута, а у поновном поступку стечајни поступак је поново отворен, правне последице стечајног поступка настају почетком дана када је прво решење истакнуто на огласној табли. Привредни суд је решењем обуставио поступак ликвидације услед поништаја одлука гувернера од 23.08.2001. године и истог дана, (поступајући по законској обавези) покренуо поступак ликвидације по новим одлукама гувернера НБЈ од 13.12.2001. године. Спровођење јединственог поступка ликвидације, настављањем првобитно започетог, супротно наводима ревизије јесте у складу са цитираним одредбама члана 157. став 1. и 91. став 2. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији о правним последицама отварања стечајног одосно ликвидационог поступка. Овакво тумачење прописа чак и када би било погрешно, да правне последице ликвидације теку од доношења решења 23.08.2001. године није могло бити од значаја за другачију одлуку у овој парници, обзиром на касније донете одлуке гувернера НБЈ о ликвидацији ГГ и исход управног поступка по новим одлукама гувернера.

У току поступка није било спорно да је ГГ након поништаја одлука гувернера о ликвидацији од 23.08.2001. године водила управу спор против нових одлука гувернера НБЈ од 13.12.2001. године, а у списима се налазе и тужбе ове банке за оспоравање решења од 13.12.2001. године, услед чега нису прихватљиви наводи ревизије да су наставком поступка ликвидације пред Привредним судом, првобитно покренутим по решењу гувернера од 24.08.2001. године уместо враћањем у пређашње стање ускраћена права ликвидационог дужника за учешће у поступку након доношења одлука гувернера 13.12.2001. године. Савезни суд није поново поништио одлуке гувернера НБЈ о престанку рада и ликвидацији ГГ од 17.12.2001. године а тужилац нове пресуде Савезног суда није доставио суду иако се на њих позивао услед чега је правилно оцењено нижестепеним одлукама да није доказано незаконито и неправилно поступање Савезног суда.

Није од утицаја истицање ревизије да би докапитализацијом у року који је одредила Савезна комисија за хартије од вредности и финансијско тржиште био искључен основ за ликвидацију банке. Овај приговор је био од значаја за управни поступак против одлуке гувернера у коме ГГ није успела. Осим тога недовољност акционарског капитала није био једини разлог одузимања дозволе за рад банке и њену ликвидацију. Констатоване неправилности рада банке, приликом контроле,

извршене сходно члану 53. Закона о Народној банци Југославије су се односиле на учешће неовлашћеног лица у Управном одбору банке, да су посебне резерве за обезбеђење банке од потенцијалних губитака биле ниже од прописаних, да је банка вршила неправилне квалификације потраживања неких дужника, да је акционарски капитал био нижи од обавезног и др.

Према члану 2. Закона о Народној банци Југославије („Службени лист СРЈ“, бр. 32/93...72/03) било је прописано да је НБЈ правно лице. Такође чланом 5. Закона о Народној банци Србије („Сл. гласник РС“, бр. 72/03) је прописано да НБС има својство правног лица. Стога је правилна и оцена нижестепених судова да је захтев за накнаду штете за рад гувернера НБЈ морао бити усмерен према НБЈ односно НБС и да у том делу нема одговорности тужене.

Ревизијом се претежно понављају жалбени наводи тужилаца који су правилно цењени побијаном пресудом.

Са изнетих разлога одлучено је као у изреци пресуде на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Миломир Николић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић